

забезпечує запобігання негативним наслідкам ворожого інформаційно-психологічного впливу.

Одержано 29.03.2022

УДК 159.9

Олена Миколаївна МОХОРЕВА,

старший викладач кафедри соціології та психології факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9420-2847>;

Марина Олександрівна ГОРОШКО,

студентка факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВОЛОНТЕРСТВО ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

В даний час феномен волонтерства все частіше стає об'єктом дослідження в різних галузях наукового пізнання. Добровільна діяльність і особливості її впливу на розвиток особистості, а також детермінуючі цю діяльність фактори вивчаються у психології, соціології, педагогіці та ін.. Допомогати без жодної винагороди, за покликом душі, вкладати всі сили, час і талант щоб бути корисним – все це про волонтерство.

Як суспільний рух волонтерство виникло на Заході, а першими волонтерами були самаритяни, які надавали допомогу всім, хто її потребував. Більш упевнено можна говорити про виникнення феномену волонтерства вже із середини XIX століття. 1859-й вважається роком виникнення волонтерського руху у світі. Саме в той період Анрі Дюран, відомий французький письменник-журналіст, вражений наслідками кривавої битви при Сольферіно, запропонував створити Червоний Хрест – організацію, яка би працювала на волонтерських засадах і надавала першу медичну допомогу полоненим і пораненим. Принципами, сформульованими Анрі Дюраном, керуються волонтерські організації всього світу [4, с.609].

Світовий рейтинг благодійності сформовано за допомогою трьох складових: грошові пожертви, волонтерський рух та допомога нужденним [1, с.54]. Про визнання нашою державою волонтерського руху як підвалини громадянського суспільства та збільшення його ролі в Україні свідчить прийняття Верховною Радою у 2011 р. Закону України "Про волонтерську діяльність". Згідно цього Закону: "волонтерська діяльність - добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги... Волонтерська діяльність є формою благодійництва" та "ґрунтується на принципах законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності, безкорисливості, неприбутковості" [2, с.1], а "волонтер - фізична особа, яка досягла вісімнадцятирічного віку і здійснює волонтерську діяльність на добровільній та безоплатній основі" [2, с.7].

Волонтерство – це організований і керований процес участі людей у діяльності державних уповноважених органів влади в різних недержавних організаціях

і установах. Перш ніж стати волонтером кандидат проходить спеціальну підготовку. Процес складається з таких етапів:

1. Проведення агітації, залучення громадян до волонтерської роботи (рекренування). З цією метою соціальна служба через засоби масової інформації, листівки, оголошення, рекламну продукцію запрошує бажаючих до участі у волонтерських програмах.

2. Проведення співбесіди, інтерв'ю з кандидатом, під час яких відбувається знайомство із соціальними працівниками, соціальною службою, програмою соціальної допомоги, до якої залучається кандидат, отримується основна інформація про нього, з'ясовуються мотиви участі у волонтерській роботі.

3. Підготовка до волонтерської роботи. Проведення курсів, тренінгів, семінарів, на яких волонтери отримують основні знання, оволодівають основними вміннями і навичками соціальної роботи з різними цільовими групами і категоріями населення. Термін проведення навчання, зміст навчальних програм, їх інформаційна насиченість залежать від віку кандидатів, їхньої участі в інших волонтерських програмах, загально-культурного рівня. Навчання волонтерів в соціальних службах для молоді здійснюється у таких напрямках: соціально-реабілітаційна робота, попередження та подолання негативних явищ у молодіжному середовищі (робота з молоддю та підлітками, котрі перебувають у кризовому стані чи схильні до суїциду; робота з молоддю, схильною до девіантної поведінки; підтримка та розвиток соціально дезадаптованої молоді) тощо [3, с. 364].

4. Організація волонтерських груп, реалізація волонтерської роботи. На цьому етапі вона здійснюється відповідно до певної соціальної програми, плану роботи у групі, графіка волонтерської допомоги.

Волонтерська робота може бути постійною у тому випадку, коли волонтер згідно з графіком роботи працює певний час у визначені дні в соціальній службі чи організації третього сектору; тимчасовою — за викликом соціальної служби за попередньою домовленістю про вільний час, який волонтер може присвятити такій роботі. Взаємовідносини із соціальною службою визначаються на основі контракту (усного або письмового) чи угоди. Керує роботою волонтерів соціальний працівник чи супервізор.

5. У разі припинення роботи волонтерської програми — припинення участі волонтерів у добровільній допомозі чи їх переведення в інші програми [3, с.350].

Волонтерська діяльність - це невід'ємна частина сучасного суспільства. Волонтерство як феномен являється важливим конструктом у сучасному суспільстві. Процеси глобалізації, еволюція розвитку технологій сприяють все більшому набуттю значимості та важливості волонтерської діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Капська А. Й. Технологізація волонтерської роботи в сучасних умовах / за ред. А.Й. Капської. К. 2001. 140 с.

2. Про волонтерську діяльність: Закон України / Відомості Верховної Ради України. 2011. № 42. С.435.

3. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Т98 Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 574 с. ISBN 978-966-346-350-6.

4. Українська людина в європейському світі: виміри ідентичності: навчальний посібник/кол. авторів; за ред. д-ра екон. наук, проф. ТС Смовженко, д-ра філос. наук, проф. ЗЕ Скринник.К.: УБС НБУ, 2015.609 с.

Одержано 12.04.2022

УДК 159.9

Олена Миколаївна МОХОРЕВА,

старший викладач кафедри соціології та психології факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9420-2847>

ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЖІНОК ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Девіантна поведінка людини має суттєві відмінні ознаки від гармонії та норми, різноманітна за структурою, типами та клінічними формами. Існує багато критеріїв оцінки нормативності, гармонії та девіацій поведінки людини. Одним з таких критеріїв є гендерний (статевий) критерій. Він означає, що деякі типи, форми і структура девіантної поведінки вважають атрибутом виключно чоловічого або жіночого стилів поведінки, що відхиляються, інші можуть меншою мірою залежати від статевої приналежності людини.

Девіантну поведінкою у науковій психологічній літературі розуміють як систему вчинків чи окремі вчинки, котрі суперечать прийнятим у суспільстві соціальним нормам (правовим, моральним) чи нормам психічного здоров'я. Однак, з одного боку, війна в суспільній свідомості сама по собі відноситься до ряду явищ, що відхиляються від норми. При цьому як норма виступає світ. З іншого боку, на сьогоднішній день дуже слабо сформульовані і не знайшли абсолютно-го поширення положення про норму поведінки на війні.

Девіантну поведінку необхідно відмежовувати від аномальної поведінки. Аномальна поведінка пов'язана із відхиленням від норми психічного здоров'я. Якщо психічно хвора людина, переважно, не усвідомлює можливі згубні наслідки своєї поведінки, то девіант у більшості випадків усвідомлює свої дії та їх можливі наслідки, але з різних причин (боягузтво, байдужість, пошук особистої вигоди та ін.) робить девіантний вчинок.

Готовність людини до девіантних вчинків по-різному пояснюється представниками різних наукових традицій та шкіл у психології. Представники біогенетичного підходу пояснюють її несприятливою спадковістю. Прибічники психоаналізу пов'язують причини девіацій з дефектами раннього розвитку особистості, апологети біхевіоризму - з вадами соціального навчання тощо. Зазвичай, істину слід шукати у інтеграції позицій прибічників тих чи інших наукових підходів. Швидше за все, у девіації виявляються як дефекти особистісного розвитку, і помилки виховання, поєднані з несприятливою ситуацією [1, с. 142].

Девіантна поведінка досліджується в багатьох теоріях. Більшість відомих вітчизняних соціологів, зокрема Є. Змановська, Н. Комарова, І. Пеша відзначають